

SITUAȚIA POLITICO-MILITARĂ A ITALIEI ÎN RAPOARTELE LOCOTENENT-COMANDORULUI IOAN CRISTESCU (IULIE 1943)

*Dr. Daniel Silviu NICULAE**

Câteva date privind cariera militară a locotenentului-comandor Cristescu Ioan

Cristescu I. Ioan s-a născut într-o familie cu nouă frați și surori la Ploiești în anul 1904.

Studii: a absolvit patru clase primare la Ploiești – 1915, Liceul Militar Mănăstirea Dealu Târgoviște – 1922, Școala Navală Constanța – 1 iulie 1924, cu media 7,04, al doilea din cei 17 absolvenți ai promoției, Școala de Gaze București – 19 noiembrie-23 decembrie 1924, Școala de Aplicație a Marinei – 1926, Școala Superioară de Război – 1936.

Grade: aspirant – 1 iulie 1924, locotenent – 10 mai 1928, căpitan – 8 iunie 1934, locotenent-comandor la 31 octombrie 1942, căpitan-comandor la 16 iunie 1945 și comandor la 23 august 1947. La 22 februarie a fost scos din cadrele active ale armatei.

Carieră: a activat ca șef al Serviciului Adjutatură la Baza Navală Fluvială – 11 noiembrie 1924 – 1 aprilie 1925, ambarcat pe monitorul Bucovina – 1 aprilie-24 octombrie 1925., „Fizic plăcut, rezistent, frumoasă educație militară” – aprecia în Foaia calificativă pe anul 1935 comandantul monitorului Bucovina, căpitan-comandorul Pogonat. De asemenea, în foaia calificativă de absolvire a Școlii Speciale, la 15 mai 1926, comandantul Școlii Navale, comandorul Petre Bărbuneanu, îl considera un ofițer sănătos și rezistent, inteligent și cu multă putere de muncă, energic și vioi.

A fost ambarcat ulterior pe monitorul Mihail Kogălniceanu – 16 mai-1 noiembrie 1926, comandant de companie la Batalionul de Recruți din cadrul Corpului Echipajelor Fluviale – 1 noiembrie 1926-20 aprilie 1927, ajutor al ofițerului cu artileria pe canoniera Cpt. Dumitrescu din cadrul Corpului Echipajelor Maritime – 2 mai- 20 octombrie 1927, la Baza Navală Maritimă – 20 octombrie 1927. Comandantul navei îl caracteriza astfel: „sănătos și rezistent. Bun la mare. Inteligent. Educație militară bună. Ofițer cu mult fond și care promite a deveni un ofițer foarte bun de marină, fiind dotat cu toate calitățile”. La 30 mai 1929 a fost mutat la Școala de Specialități a Marinei. A fost ambarcat pe nava-școală Constanța – 11 mai-

*Asociația Istorică „Dimitrie Cantemir” – A.S.I.C. Bucureștie-mail: danielniculaie@yahoo.com.

14 octombrie 1931, inspector de studii și profesor de Electricitate la Școala Navală – 1 noiembrie 1931-1 aprilie 1932, ofițer la bord și ofițer cu Artileria la elevi pe nava-bază Constanța – 1 aprilie- 15 octombrie 1932, comandant de subunitate de elevi în cadrul Școlii Navale – 15 octombrie 1932- 1 aprilie 1933, la bordul N.M.S.Constanța – 1 aprilie- 15 octombrie 1933. Foaia calificativă pe anul 1933, comandantul Școlii Navale, comandorul Constantinescu consemna faptul că, Cristescu Ioan avea o inteligență vie, era energic și hotărât. Citea mult. Disciplinat, bun camarad. Foarte bun marinar metodic și organizator, bun instructor. S-a ocupat mult cu educația și instrucția elevilor. Are o activitate neobosită. Comandorul Constantinescu menționa la sfârșitul foaiei calitative că Ioan Cristescu era un ofițer capabil, energic, muncitor și de nădejde¹.

După admiterea la Școala Superioară de Război, la 1 noiembrie a fost detașat pentru un stagiu într-o armă străină, la Regimentul 32 Dorobanți. Comandantul Regimentului, colonelul Popovici îl aprecia ca un ofițer de elită, dotat cu frumoase aptitudini militare și alese însușiri morale, un ofițer care posedă o solidă pregătire profesională pentru a urma cu succes cursurile Școlii Superioare de Război².

Între 1- 30 august 1934 a fost detașat la Flotila 1 Aviație. La 1 noiembrie 1934 a început cursurile Școlii Superioare de Război. În foia calificativă a ofițerului Cristescu Ioan, după absolvirea anului I, directorul de studii al Școlii, colonelul David Popescu, menționa faptul că acesta era foarte inteligent și cu o judecată sănătoasă, reușind să acumuleze cunoștințe foarte bune și la celelalte arme³. La 1 octombrie 1936 s-a ambarcat pe distrugătorul Regina Maria, fiind repartizat ca șef al Grupului de Servicii Torpile, Manevre, Bărci și Transmisiuni. A activat ca șef al Biroului 3 la Comandamentul Escadrilei de Distrugătoare – 15 iunie- 15 noiembrie 1937, ofițer de stat-major și șef al Biroului 2 în cadrul Comandamentului Apărării Litoralului Maritim – 1 noiembrie-30 aprilie 1939, șeful Biroului 2 la C.A.L.M. - 11 februarie- 1 mai 1939, respectiv 1 mai 31 octombrie 1939, ambarcat pe N.M.S.Constanța – 25 aprilie – 14 mai 1939 și șeful Biroului 3 și șef de stat-major la Comandamentul Forțelor Navale Maritime – 1 noiembrie 1939-26 iulie 1940.

Bun cunoscător al limbilor franceză și italiană, la 14 august a fost trimis ca ajutor al atașatului aero-naval pe lângă Legația română din Roma, îndeplinind timp de 15 zile și atribuțiile atașatului militar. În această

¹Moșneagu Marian, *Dicționarul Marinarilor Români*, Editura Militară, București, 2008, p.121.

²*Ibidem*

³*Ibidem*,

perioadă cât a stat la Roma, Cristescu Ioan a ținut strâns legătura cu autoritățile militare navale italiene cu care a conlucrat în cele mai bune condiții. A fost permanent la curent cu toate evenimentele și operațiunile militare navale din Mediterana și alte porturi, a informat la timp și amănunțit autoritățile noastre, desprinzând, de câte ori a fost posibil, învățăminte de natură tactică navală, strategică ori tehnică. Având o pregătire perfectă, urmărind cu pasiune operațiunile militare navale, cu mult spirit de observație și judecând evenimentele cu discernământul ofițerului de stat-major, buletinele lunare de informații ale căpitanului Ioan Cristescu erau foarte prețioase⁴.

Situația Italiei în rapoartele informative ale locotenentului-comandor Cristescu Ioan pentru luna iulie 1943

După debarcarea aliaților în Sicilia soarta Italiei a fost hotărâtă. Orice informație privind situația din peninsula italiană era importantă pentru guvernul român. Reproducem mai jos un rezumat al rapoartelor transmise la București de către locotenentul-comandor Cristescu Ioan, care cu siguranță a fost citit de membrii cabinetului Antonescu.

I. Situația internă în Italia.

După căderea fascismului situația internă în Italia deși aparent calmă este susceptibilă de eventuale grave surprize. S-a crezut în primele momente că repudierea fascismului ar putea să constituie o manevră formală de politică internațională, deoarece, în mod logic, abdicarea Duceului în momentele actuale a fost o surpriză. S-a vrut mai presus de toate să se strângă toate energiile naționale în jurul unei figuri reprezentative ca Mareșalul Badoglio, pentru ca poporul într-un suprem efort să conjure gravele pericole care bat la poarta Italiei. Se pare însă că și Mareșalul Badoglio ca și Ducele comit aceiași supraevaluare a poporului italian care nu a fost și nu poate fi un protagonist demn de actuala apocaliptică înclăstare între popoarele lumii. Poporul italian vrea mai presus de orice, pace, în orice condiții. De aici starea de asediu, nemulțumiri, mocneli înăbușite și mai ales pasivitate totală față de problemele războiului.

2. Situația Militară.

Aviația anglo-americană domină pretutindeni; în toată Mediterana, deasupra Siciliei și deasupra tuturor centrelor importante ale peninsulei

⁴*Ibidem*, p.122.

italiene. Aviația italiană este ca și inexistentă⁵. Aviația germană de întărire nu poate face față singură multiplelor nevoi. Bombardierele anglo-americe dispun de teritoriul italian când, unde și cum doresc. Comunicațiile italiene sunt dezorganizate. Apărarea antiaeriană este foarte slabă. Deși Marina Italiană dispune încă de un număr apreciabil de unități totuși s-a văzut că nici pe timpul debarcării anglo-americe în Sicilia, nici ulterior, ea nu a intervenit. Este adevărat că fără o colaborare a aviației respective sarcina unei mine, mai ales în bazine restrânse, este foarte grea, mai ales când inamicul are o superioritate aeriană zdrobitoare. Totuși absența și pasivitatea completă a Marinei italiene față de gravele evenimente ce au avut și au loc în propriile ei ape scapă oricărui formulă justificatoare și este extrem de dificil de a mai face pentru viitor cea mai mică presupunere asupra unei eventuale intervenții a flotei italiene.

Ca o situație internă ca aceia arătată, cu o aviație deficientă, cu o marină pasivă și cu comunicațiile dezorganizate, desigur că situația militară a Italiei, la ora actuală, poate fi considerată destul de gravă.

Sicilia este aproape complet ocupată, aviația aliată dispune cum vrea de teritoriul italian, Marina aliată încrucișează nestingherită în marea Tireniană și Ionică. Războiul deci bate la poarta peninsulei italiene. Însuși italienii consideră ora destul de gravă este mărturie ordonanțele Corpurilor de Armată Teritoriale de pe coasta Tireniană și Ionică care dau un preaviz populației asupra unei eventuale declarări de stare de pericol imediat, în regiunile respective, ceea ce se poate traduce cu teama unei eventuale debarcări în peninsulă.⁶

3. Informații diverse.

Aici s-a zvonit că spre sfârșitul lunii iulie, Mareșalul Kesserling ar fi fost în Italia spre a discuta cu Badoglio viitoarele măsuri pentru conducerea războiului.

La un moment dat s-a zvonit la Roma că Hitler ar fi fost ucis sau s-ar fi sinucis. Zvonul, pus probabil în circulație de interesați care au vrut să pipăie pulsul populației și chiar să facă să exteriorizeze acest puls și-a produs rezultatele așteptate. Populația a primit zvonul aproape cu delir, traducând falsul eveniment cu o pace sigură. A trebuit să vină guvernul cu repetate dezmințiri pentru a calma această bucurie de două ori nefondată. Bombardarea Romei de la 19 iulie a cauzat: distrugerea stației de triaj, distrugerea a două aeroporturi, distrugerea a mai multor stabilimente

⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Ministerul de Război, Inspectoratul General al Armatei, Cabinetul Ministrului, Dosar 53, f.29.

⁶ Ibidem, f.30.

de minimă importanță și locuințele din jurul acelor obiective militare. Se vorbește de foarte mulți morți – câteva mii și răniți.

Vizita la noul ministru al Marinei Italiene

La 30 iulie 1943 atașatii navali din Roma au fost invitați să-l cunoască pe noul ministru al Marinei Italiene, Amiralul de Divizie De Courten. Domnia sa a binevoit să se întrețină cu fiecare în parte și apoi ne-a rugat să transmitem miniștrilor marinei respective cordialele sale salutări și dorința de a se întâlni cu aceștia într-un viitor permis de evenimente. După aceasta, salutând pe Ministrul Marinei Italiene demisionar, amiralul de armată Riccardi, acesta ne-a mulțumit pentru colaborarea amicală și într-o scurtă alocuțiune a ținut să ne spună că pentru Italia ora este gravă și că Marina Italiană înțelege să dea și mai departe completă ascultare pentru binele patriei.

La urmă, subșeful de Cabinet (ajutorul Seretar General a binevoit să se pună la curent cu situația desigur superficial. Țin să remarc că acesta nu a omis totuși să ne spună că la ora actuală Italia suferă de o penurie grozavă a aviației și că Marina italiană se ține în defensivă fiind totuși gata pentru a interveni în eventualitatea când evenimentele vor cere acest lucru. Atașat Naval aJ. Lt. Cdor Ion Cristescu.⁷⁸

**THE POLITICAL-MILITARY SITUATION OF ITALY IN THE
REPORTS OF LIEUTENANT-COMMANDER IOAN CRISTESCU
(JULY 1943)**

-abstract-

Key Words: Second World War, attached naval, Italy, Cristescu Ioan, Operation Husky.

Allied victory in Africa and the removal of Axis forces from the southern coasts of the Mediterranean on the background of maritime communications control in the direction of Suez-Gibraltar, he contributed to their decision to carry out military actions for the occupation of Italy. Therefore, in January 1943, at the Casablanca conference, the Allies decided to attack Sicily as the first strategic objective and so Operation Husky, the landing in Sicily, was elaborated, for the realization of which the Allies foresaw the participation of the 7th American Army and British forces of the 8th Army, troops that were supported by a strong naval cover-up.

⁷⁸*Ibidem*, ff.31 – 32.

On 10 July 1943, after a campaign of heavy bombardment by the Anglo-American air force, which took place throughout June, the first allied troops landed on the beaches of Sicily. Gradually occupying the ports of Syracuse and Augusta which provided them with the soldiers' supply line. For Romania, receiving real-time information on the evolution of military operations was very important. On July 25, 1943, Benito Mussolini was ousted from power and while Marshal Pietro Badoglio, the new leader of the Italian government, was ousted, he assured Mihai Antonescu of the awareness of a joint effort to solve the situation in which the two countries were, and thus the denunciation of the alliance with the Germans, secretly negotiating for the exit from the war, through Foreign Affairs Minister Raffaele Guariglia, with British and American governments, trying to achieve the maximum politically and militarily for the Italian people¹.

In this international context, the reports submitted by the naval attache in Rome, Cristescu Ioan, were a very important source of information for the political and military decision-makers in Romania.